Cohort Programma van toetsing en afsluiting

Gemengde en theoretische leerweg vmbo 3 en 4

Schooljaar 2026-2027

SG Ubbo Emmius, Stadskanaal
vestiging Onstwedde

PTA

Gemengde en theoretische leerweg

VMBO 3 en 4

1 oktober 2026

Inhoud

Vooraf 3
Inleiding 4
Leerweg en sector 4
Overstappen 4
Het examen is begonnen! 5
Schoolexamen – Examenvakken – Centraal examen 5
Alle vakken zijn examenvakken 5
Examendossier (Magister) 6
Examenreglement 6
Toetsen 6
Toetsregels 6
Inhalen 7
Herkansen 7
Herkansing tentamen maatschappijleer 7
Over van klas 3 naar 4 8
Slaag-zakregeling 8
Vrijstellingen bij zittenblijven 9
Praktische opdrachten 9
Handelingsdelen 10
Rekenen 10
Profielwerkstuk 10
Het vak-PTA – algemene leerstof en werkwijzen 11
Vak-PTA 11
Algemene leerstof 11
Werkwijzen 11
Bijlage – De vak-PTA's

Vooraf

Beste leerling,

In dit schooljaar geven we het startschot voor het eindexamen.
Alle cijfers voor de vakken in klas 3 tellen mee voor de overgang naar klas 4.
Voor sommige vakken in klas 3 maak je een start met je (school)examen en in klas 4 maak je dit verder af. Het schoolexamencijfer, dat je aan het einde van leerjaar 4 hebt gehaald, is de helft van je diplomacijfer. De andere helft is het cijfer dat je haalt voor het centraal examen. Dat is het landelijke examen aan het eind van klas 4.
Tijdens je examenjaren is het van groot belang dat je weet wat je allemaal moet doen om je cijfers te behalen. In dit PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) kun je zien wat je in klas 3 te wachten staat.

In het PTA zijn regelingen en afspraken opgenomen die van belang zijn voor de bovenbouw. Sommige van die regels hebben we als school zelf gemaakt, andere komen van de overheid. Die regels moeten ervoor zorgen dat de examenperiode goed verloopt.

Meer praktische zaken als ziek melden, te laat komen en gebruik van mobiele telefoon staan beschreven in de locatiegids die op Ubbonet geplaatst is. Soms wordt er verwezen naar een andere tekst, bijvoorbeeld het Examenreglement. Dit reglement wordt zo snel mogelijk, in ieder geval voor 1 oktober, gepubliceerd op Ubbonet.

Wij wensen je veel succes toe in deze examenjaren.

Inleiding

Leerweg en sector

Aan het einde van klas 2 heb je gekozen voor een praktijkgericht vak: Dienstverlenging & Producten. Bij dit praktijkgericht vak horen een aantal verplichte en een aantal keuzevakken. In klas 4 leggen de meeste leerlingen examen af in zes AVO vakken en in een praktijkgericht vak.

Overstappen

Verkeerd gekozen? In het begin van klas 3 is het *meestal* mogelijk van vak te veranderen. Overstappen is in principe *alleen* mogelijk in de eerste 6 weken van het schooljaar.
Een verzoek moet je schriftelijk en ondertekend door één van je ouders indienen bij de decaan. Dit verzoek wordt besproken door de mentor en de decaan, die vervolgens een verzoek tot wijziging aangeven bij de schoolleider. Deze neemt daarna een beslissing.
Of het mogelijk is hangt ook af van de grootte van de groep waar je heen wilt.
Overstappen in klas 4 is in principe niet meer mogelijk, immers vanaf het begin start je met examenstof voor elk vak.

Het examen is begonnen!

Schoolexamen – Examenvakken – Centraal examen

Het VMBO-examen is verdeeld over klas 3 en 4 in vier perioden:

KLAS 3	P1	SCHOOLEXAMEN
	P2	
	P3	
	P4	
KLAS 4	P1	SCHOOLEXAMEN
	P2	
	P3	
	P4	CENTRAAL EXAMEN

Er zijn drie vakken waarin je geen centraal eindexamen doet:
Maatschappijleer: Hiervoor haal je schoolexamencijfers. Het cijfer op je eindrapport is je eerste examencijfer en telt mee bij de uitslag van je examen.
Kunstvakken inclusief CKV: Dit vak wordt afgesloten in klas 3. Je krijgt hiervoor geen cijfer maar het moet wel minimaal met een voldoende zijn afgesloten eind klas 4.
In de vak-PTA's staat vermeld of de cijfers (of een deel) meetellen voor de overgang naar klas 4.
Lichamelijke oefening (LO): Je krijgt gedurende het derde en vierde jaar toetsen voor dit vak. Je moet je schoolexamen LO minimaal met een voldoende hebben afgesloten, anders krijg je geen diploma. Indien een leerling gedurende een langere periode niet in staat is om deel te nemen aan de LO lessen, wordt gekeken op welke manier de leerling het vak toch af kan sluiten.

Het School Examen hoort af te zijn 10 dagen voor je aan het Centraal Examen begint.
De Centraal Schriftelijke Examens beginnen op vrijdag 14 mei 2027.

Alle vakken zijn examenvakken

Alle vakken die je in het VMBO hebt zijn examenvakken.
Leerlingen in de derde klas hebben meer vakken dan de leerlingen in de vierde. Vakken die je niet meeneemt rond je in de derde klas af. De cijfers tellen overigens wel mee voor de overgang van klas 3 naar klas 4. **Let op het cijfer van Maatschappijleer:** dit cijfer telt volwaardig mee bij de slaag-zakregeling en komt op jouw eindexamenlijst te staan.
De cijfers die je in klas 4 haalt (en sommige cijfers uit klas 3) tellen mee bij het vaststellen van het schoolexamen-eindcijfer en bepalen 50% van het eindcijfer. De andere 50% haal je op het Centraal Examen (CE). Het volledige schoolexamen moet afgerond zijn voor je aan het Centraal Examen begint!

Examendossier (Magister)

Je werkt twee schooljaren aan je School Examen. Alle cijfers en beoordelingen worden door de school bijgehouden in Magister. Sommige cijfers die je in het derde leerjaar haalt, tellen al mee voor je officiële eindlijst in klas 4.
Na iedere periode worden de tussentijdse cijfers op één decimaal nauwkeurig vastgesteld. Niet alle cijfers tellen even zwaar mee. In het vak-PTA staat hoe zwaar een toets weegt. Let op de bijzondere regel met betrekking tot het eindrapport: je ouders moeten met die cijfers akkoord gaan. Als ze binnen drie werkdagen na de uitreiking van dat rapport geen bezwaar maken tegen de resultaten, dan worden deze definitief vastgesteld.

Examenreglement

Het examenreglement wordt voor 1 oktober 2026 op Ubbonet geplaatst. Het is een officieel document. Het gaat over het School Examen én het Centraal Schriftelijk Examen. Je kunt er alles in lezen over de organisatie: regels voor toetsen, werkstukken, opdrachten en handelingsdelen. Je vindt er de regels over de behandeling van klachten en de regels over herkansing.
Er staan ook maatregelen in die genomen kunnen worden als je je niet aan de regels houdt: fraude, absentie zonder een geldige reden, te laat of niet inleveren van werkstukken enz.

Toetsen

Over de hele examenperiode krijg je toetsen. Je kunt in je vak-PTA zien in welke periode de toetsen zijn. De toetsen worden met de klas afgesproken en vermeld in Magister. In principe wordt er één toets en maximaal twee toetsen per dag afgenomen.

Toetsregels

We geven hieronder een opsomming van de belangrijkste regels die met toetsen te maken hebben.

- Als je te laat bent, mag je de toets nog wel maken maar je krijgt geen extra tijd. Als er een geldige reden is waarom je te laat bent, wordt dat beoordeeld door de schoolleider. Je kunt dan een inhaaltoets krijgen.
- Als je door ziekte of door andere omstandigheden niet in staat bent om een toets te maken, moet dat door je ouders telefonisch of schriftelijk, voor het begin van de toets, aan de schoolleider worden gemeld. Je moet de toets inhalen tijdens één van de inhaalmomenten.
- In het examenreglement staat precies wat er van je verwacht wordt bij ziekte of afwezigheid.
- Als je langdurig door ziekte of andere omstandigheden niet op school bent geweest en veel toetsen hebt gemist, wordt er in overleg met jou naar een oplossing gezocht.
- In principe wordt de toets binnen 10 werkdagen door de docent nagekeken. Je kunt bezwaar maken tegen het cijfer dat je hebt gekregen. In het examenreglement staat beschreven wat daarvoor de termijn is.

- Het schooljaar bestaat in klas 3 uit vier periodes en in klas 4 uit drie periodes. Het gemiddelde van je cijfers zijn steeds op Magister in te zien. Er wordt tweemaal in een schooljaar een rapport uitgereikt.
- Aan het eind van klas 3 krijgen je ouders en jij te horen of je overgaat naar klas 4.
- Aan het einde van periode 3 in klas 4 krijg je een verklaring mee met je definitieve schoolexamencijfers.

Inhalen

Inhalen is iets anders dan herkansen. Van inhalen is sprake als je ziek bent geweest en je daardoor een toets hebt gemist. **Inhalen is een plicht**. Immers, je moet alle examenstof hebben gedaan. Zou je een toets niet inhalen, dan kun je uiteindelijk niet meedoen aan het Centraal Schriftelijk Examen en dus ook geen diploma halen. **Je moet er zelf voor zorgen dat je een afspraak maakt met je docent om de toets in te halen.**
Hierbij moet worden aangetekend dat afwezigheid tijdens de beroepsgerichte uren extra belastend is voor de leerling m.b.t. het inhalen van toetsen en opdrachten. De meeste opdrachten en toetsen gebeuren tijd- en plaatsgebonden. De leerling zal er rekening mee moeten houden dat inhalen extra inzet en tijd zal vragen van hem/haar.

Herkansen

Na elke periode is er de mogelijkheid om maximaal één toets te herkansen. Het hoogste cijfer geldt. Centraal wordt geregeld op welke dag en hoe laat de herkansing wordt afgenomen. Ben je er niet op het afgesproken moment, dan vervalt de herkansing. Wij verwachten van jou dat je je serieus voorbereidt op de herkansingstoets. Mocht de docent daaraan twijfelen, dan kan hij besluiten, na overleg met de schoolleider, dat je geen gebruik mag maken van de herkansingsmogelijkheid.

Herkansing Dienstverlening en Producten
De herkansing voor een toets van het vak Dienstverlening en Producten wordt, buiten de normale herkansingen om, door de docent en in overleg met de leerling op een ander tijdstip gepland.

Niet elke toets is herkansbaar.
In de vak-PTA's kun je lezen of je een bepaalde toets mag overdoen. Toetsen die herkansbaar zijn worden aangegeven met een vinkje.

Herkansing tentamen maatschappijleer

Het cijfer dat je voor het vak maatschappijleer haalt, is een eindcijfer dat voor de examenuitslag meetelt. Als je een 7 voor maatschappijleer hebt, telt deze mee als compensatie bij de slaagregels van het examen. Als dat een onvoldoende is, heb je een vervelende uitgangspositie voor het examen want je hebt dan al een onvoldoende op je eindlijst.
Iedereen die een 6 of lager voor maatschappijleer gehaald heeft, moet in klas 4 een herkansing doen. Het herexamen kan de volledige stof bevatten of delen daarvan. Dit moet **vóór 1 februari in klas 4 zijn afgerond.**

Over van klas 3 naar 4

Een leerling is bevorderd indien hij/zij aan onderstaande normen voldoet:

- Er is sprake van maximaal vier tekortpunten.
- De handelingsdelen zijn compleet en met een voldoende afgerond.
- Voor de zeven examenvakken in klas 4 GTL geldt dat:
  - alle cijfers een 6 zijn of hoger *of*
  - er is één keer een 5 behaald en alle overige cijfers zijn een 6 of hoger *of*
  - er is twee keer een 5 en tenminste één keer een 7 behaald *of*
  - er is één keer een 4 behaald en tenminste één keer een 7 behaald.

Een leerling wordt besproken als onderstaande van toepassing is:

- Er is sprake van maximaal vier tekortpunten.
- De handelingsdelen zijn niet compleet en/of niet met een voldoende afgerond.
- Voor de zeven examenvakken in klas 4GTL geldt dat:
  - alle cijfers een 6 zijn of hoger *of*
  - er is twee keer een 5 behaald en alle overige cijfers zijn een 6 of hoger *of*
  - er is drie keer een 5 en tenminste één keer een 7 behaald *of*
  - er is één keer een 4 en één keer een 5 behaald en tenminste één keer een 7 behaald.

Een leerling wordt afgewezen:

- In alle gevallen waarin de leerling niet aan bovenstaande voldoet.

Slaag-zakregeling

De geldende slaag-zak regeling is te vinden op de site:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eindexamens/vmbo/exameneisen-vmbo .
Onderstaand is de samenvatting ten tijde van publicatie van dit document beschreven.
Let op: Om te slagen moet je aan alle eisen van de verschillende onderdelen voldoen. Als je aan één van de eisen niet voldoet, ben je gezakt.

<u>Gemiddeld cijfer centrale examens</u>
Je bent geslaagd met een 5,5 of hoger.

<u>Eindcijfer Nederlands</u>
Je bent geslaagd met afgerond een 5 of hoger.

<u>Eindcijfers alle examenvakken</u>
Je bent geslaagd als:

- al je eindcijfers en je combinatiecijfer een 6 of hoger zijn, of;
- je een 5 hebt en voor de rest 6 of hoger, of;
- je een 4 hebt, een 7 of hoger en voor de rest 6 of hoger, of;
- je 2 keer een 5 hebt, een 7 of hoger en voor de rest 6 of hoger;
- geen enkel eindcijfer lager dan een 4 is.
- Let op: ook voor de afzonderlijke keuzevakken moet je ten minste het eindcijfer 4 halen.

Kunstvakken inclusief CKV en Lichamelijk opvoeding:
Je bent geslaagd als je een 'voldoende' of 'goed' hebt voor kunstvakken, inclusief CKV en lichamelijke opvoeding.

Profielwerkstuk
Je bent geslaagd als je een 'voldoende' of 'goed' hebt voor je profielwerkstuk.

Loopbaandossier
Je bent geslaagd als je een loopbaandossier gemaakt hebt volgens het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) van je school.

Je mag een extra vak doen. Dat kan dan als compensatie tellen en op de cijferlijst geplaatst worden als je het nodig hebt. Je mag het vak weglaten als het de uitslag negatief zou beïnvloeden.

Vrijstellingen bij zittenblijven

Voor VMBO 3 gelden de volgende regels:
- je bent niet vrijgesteld van de stage, je maakt ook weer een verslag;
- je hebt vrijstelling van de handelingsdelen voor KCKV als je dit vak in ieder geval met een voldoende hebt afgesloten.
- Je hebt vrijstelling van het keuzevak horende bij dienstverlening en producten (D&P) als je dit vak in ieder geval met een voldoende hebt afgesloten.
- je hebt vrijstelling van maatschappijleer als je dit vak in ieder geval met het eindcijfer 7,0 hebt afgesloten.
- of je vrijstelling hebt van de handelingsdelen voor onderdelen van vakken die naar behoren of voldoende zijn afgesloten, is ter beoordeling van de vaksectie.

Als je VMBO 4 voor de tweede keer doet, gelden de volgende regels:
- je hebt vrijstelling van het profielwerkstuk (als het naar behoren is afgesloten).
- je hebt *geen* vrijstelling voor het vak LO.
- of je vrijstelling hebt van de handelingsdelen voor onderdelen van vakken die naar behoren of voldoende zijn afgesloten, is ter beoordeling van de vaksectie.

Praktische opdrachten

Voor het examen moet je niet alleen allerlei dingen leren, maar moet je ook van alles *doen.* Je moet laten zien dat je dingen kunt, dat je bepaalde vaardigheden beheerst. In de vak-PTA's staat dan **PO**.
Bijvoorbeeld:
- een werkstuk maken
- een sollicitatiebrief schrijven
- een zakelijk telefoongesprek voeren
- een goede maaltijd samenstellen
- een powerpointpresentatie houden
- materiaal verzamelen en beoordelen
- enz. enz.

Handelingsdelen

Een aantal vakken kent ook handelingsdelen. In de vak-PTA's staat dan **HD**. Dat wil dan zeggen dat je een opdracht *moet* doen en ook voldoende *moet* afronden. Is het onvoldoende, dan moet het over.

Rekenen

Leerlingen van klas 4, die geen wiskunde volgen, moeten een apart schoolexamen rekenen afleggen. Het behaalde cijfer telt niet mee in de uitslagbepaling.

Profielwerkstuk

Leerlingen in GL en TL maken een profielwerkstuk; dit is een onderdeel van het examenprogramma. Het onderwerp gaat (meestal) over de opleiding die jij wilt volgen of het beroep dat jij wilt gaan uitoefenen.

Het vak-PTA – algemene leerstof en werkwijzen

Vak-PTA

In het vak-PTA geeft ieder vak precies aan hoe het programma is opgebouwd:

- alle leerstof staat beschreven
- de leerstof is verdeeld over perioden
- de toetsen staan aangegeven
- je weet de leerstof per toets
- je leest of een toets herkansbaar is: dat wordt aangegeven met een vinkje.

Algemene leerstof

Bij geschiedenis leer je andere dingen dan bij wiskunde. Bij een praktijkvak gaat het om weer heel andere leerstof. Maar hoe verschillend al die vakken ook zijn, er is ook sprake van ‘algemene leerstof’.
In de examenprogramma’s van alle vakken wordt aandacht geschonken aan de volgende zaken:

1. een brede oriëntatie op de maatschappij waarin wij leven
2. de ontwikkeling van een aantal schoolse vaardigheden, zoals lezen en rekenen
3. leren leren
4. communicatie
5. het nadenken over je eigen leren
6. bezig zijn met het leren met het oog op de toekomst
7. oriëntatie op leren en werken

Werkwijzen

Op allerlei verschillende manieren kom je met leerstof – en met de verwerking daarvan – in aanraking. Meer informatie over onderstaande werkwijzen vind je in het eerste deel van het PTA.

- Schriftelijke en mondelinge toetsen: in de vak-PTA’s komt deze toetsvorm het meest voor; als bij een toets niets vermeld staat dan gaat om deze vorm.
- Praktische opdrachten: niet alleen het resultaat wordt beoordeeld, maar ook de manier waarop dat resultaat tot stand kwam (in het vak-PTA vind je ‘**PO**’ als aanduiding).
- Handelingsdelen: hiervoor krijg je geen cijfer; je moet het met een voldoende of ‘naar behoren’ afsluiten (in het vak-PTA vind je een ‘**HD**’ als aanduiding).